

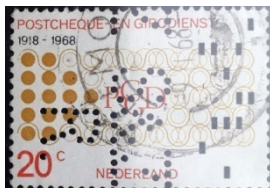
Perfins van Helmond

(Door: Pieter Gommans; uit: Perfinpost nr. 148, mei 2024)

Als verzamelaar van de postgeschiedenis van Helmond, kwam ik tijdens mijn zoektocht natuurlijk ook uit bij de perfins die in Helmond gebruikt zijn. En dat zijn CARP van Jacob Arnoud Carp, EDAH groothandel in levensmiddelen, P&VG van Prinzen & van Glabbeek, en de VVH van Pieter Fentener van Vlissingen, maar ook de NBV Nationale Bankvereniging in Helmond en de RVA Raad van Arbeid die gevestigd was in Eindhoven en in Helmond. Verder waren er natuurlijk ook bedrijven die een filiaal of winkel hadden in Helmond zoals de PNEM Provinciale Noordbrabantsche Elektriciteit Maatschappij uit 's-Hertogenbosch, JF van Joh. Friesendorp uit Hengelo, VB van W. van Boxtel uit Tilburg en PDG van P. de Gruyter uit 's-Hertogenbosch.

Maar ook komen er perfins voor die gebruikt en afgestempeld zijn in Helmond, dit kan doordat geperforeerde zegels zijn meegenomen naar Helmond en vandaar uit op de brievenbus gedeponeed, of dat de zegel door een vertegenwoordiger van een bedrijf in Helmond is achtergelaten om op een later tijdstip een bestelling door te geven.

In mijn verzameling heb ik ook van de volgende bedrijven geperforeerde zegels die in Helmond zijn afgestempeld: CCB van de Coöperatieve Centrale Boerenleenbank uit Eindhoven, K van de Amsterdamse Kiosk-Onderneming, SB van de Algemene Spoorwegboekhandel in Utrecht en Rotterdam, S&ZR van R.S. Stokvis en Zonen N.V. uit Rotterdam, R&Co&Z van H.J. Reesing & Co uit Zutphen (zie afbeelding 1).

Afb. 1: perfins CCB, K, S&ZR en R&CoZ met afstempeling Helmond ¹⁾

Graag hou ik me aanbevolen voor andere perfins die zijn afgestempeld in Helmond, of meldingen daarvan.

Ook is er de perfin SBH ; deze is echter alleen bekend op zegels, die door de Stoomtramweg-maatschappij, die een tramverbinding onderhield, van 's-Hertogenbosch, Veghel, Oss en Helmond, zelf zijn uitgegeven en door personeel van de tram door middel van potloodstrepen onbruikbaar werden gemaakt.

Afb. 2: SBH-perfin ¹⁾

EDAH

Vandaag wil ik wat verder ingaan op de EDAH-perfin. Deze is opgebouwd uit de eerste letter van de oprichters van **EDAH** namelijk: Jacobus Johannes **E**bben, geboren in Joure in 1875 en in 1900 naar Helmond gekomen, waar eerste winkel begint. Hij is ook als wethouder in Helmond actief geweest tussen de jaren 1913 en 1935 en is overleden in 1961.

Voorts Servaas Bernardus **D**amen, geboren in 1874 in Leeuwarden. Hij komt rond 1903/04 eerst in Roosendaal en daarna in Nispen terecht, vanaf 1913 begeeft zijn handel zich voornamelijk in en rondom Tilburg; hij overlijdt in 1958.

Jan Nicolaas **A**ukens, geboren in Woudsend in 1879. Als koopman richt hij zich vanaf 1909 op Eindhoven waarna hij geleidelijk aan ook winkels opent in Oost-Brabant en Noord-Limburgse dorpen; hij overlijdt in 1968.

Tenslotte Bernardus Franciscus **H**ettema, geboren in Bolsward in 1884.

De perfin EDAH is in gebruik geweest van 1918 tot en met 1947. Daarna zijn ze overstapt naar het gebruik van een roodfrankeermachine (zie afb. 4).

Afb. 3: perfin EDAH

Afb. 4: roodfrankering door EDAH in december 1962¹⁾

Natuurlijk was er ook post die aangetekend verstuurd moest worden. Om dit in de postkamer sneller te kunnen doen heeft de EDAH ook haar eigen aantekenstrookjes gehad, zodat deze post direct op het postkantoor bij het juiste loket kon worden afgegeven (zie afbeelding 5).

Afb. 5: eigen aantekenstrookje van EDAH ¹⁾

Het hoofdkantoor van de EDAH was gevestigd aan de Zuid-Willemsvaart in Helmond aan het kanaal zodat de goederen per boot konden worden aangeleverd. Dit kantoor is in 2007 gesloten. Later is daar in de kantoorruimten het EDAH-museum gevestigd.

Dit museum is later verhuisd naar de Binnen Parallelweg 2 in Helmond, pal naast het NS-station.

In en bij het museum is ook een grote collectie accordeons en draaiorgels te bewonderen. Het museum heeft in 2011 ook een eigen zegel uitgegeven (zie afbeelding 6)

Afb. 6: zegel van het EDAH-museum ¹⁾

In 1910 besluiten de vier kruideniers gezamenlijk de combinatie EDAH op te richten met als doel gezamenlijk waren in te kopen.

Na een aanlooperperiode van 6 jaar besluit men in 1916 een verdergaande samenwerking aan te gaan en dit heeft tot gevolg dat op 31 mei 1917 de NV Handel in Koloniale Waren EDAH een feit is.

Het gevolg hiervan was de grote expansiedrift, die te zien is op twee briefkaarten (zie afbeeldingen 7 en 8 op de volgende pagina).

Daarop is te zien dat in 1928 er al 90 EDAH-winkels waren en in 1934 reeds 120.

Afb. 7: Briefkaart van feb. 1928 waarop 90 EDAH-winkels staan aangegeven ¹⁾

Afb.8: Briefkaart uit okt. 1935 waarop meer dan 120 winkels staan aangegeven ¹⁾

Al die winkels moesten natuurlijk wel bevoorrad worden. En dat gebeurde in de jaren dertig van de vorige eeuw met eigen vrachtwagens (zie afbeelding 9).

Afb. 9: het wagenpark van EDAH in de jaren dertig ²⁾

De perfin EDAH is tot nu toe bekend op 86 verschillende zegels waaronder twee luchtpostzegels (zie afbeelding 10).

Ook komt de perforatie in een aantal van deze zegels voor in verschillende tandingen. Deze zijn niet bij de 86 zegels meegeteld.

Afb. 10: perfin EDAH in twee luchtpostzegels ¹⁾

Vanaf 1922 ontbreekt de punt achter de H (H12). Tot nu toe heb ik in mijn verzameling de NVPH zegels 54-55-57-60 en 61 met de punt achter de H. **Graag hoor ik of er nog meer zegels bekend zijn met deze punt achter de H.**

De perfin EDAH staat meestal schuin in de zegel, maar er komen zegels voor waarin de EDAH recht staat. Ik heb zelfs een firmakaart waarin de EDAH in de zegel op twee verschillende manieren schuin in de zegels is geperforeerd.

Waarschijnlijk heeft een jongste bediende die belast was met het perforeren van de zegels zich een beetje laten gaan.

Afb. 11: EDAH diagonaal in de zegels ¹⁾

Ook heb ik zegels waarin de EDAH niet helemaal of gedeeltelijk tweemaal in staan, en in mijn verzameling heb ik ook een aantal paartjes waarin EDAH per zegel in tegen over elkaar verschillend diagonaal in de zegels staan (zie afbeelding 10), zodat we kunnen aannemen, dat degene die perforeerde ook een aantal zegels dubbel vouwde om zo sneller een partij zegels te perforeren.

Uitbreiding en ondergang

In de periode 1970-1975 vonden veel overnames plaats, Edah wilde landelijk uitbreiden. In 1973 werden naast de overname van de 27 winkels van André van Hilst de 150 filialen van het noodlijdende COOP overgenomen. Daarmee werd Edah een nationale speler in de branche. In 1976 kwam een einde aan een familie-traditie toen Edah onder de vlag van V&D verder ging.

Afb. 12: een van de vele logo's die Edah door de tijd heen gebruikt heeft. ³⁾

In 1987 werd Edah BV omgevormd tot Vendex Food Groep BV. Onder die vlag werkte Edah verder als zelfstandige werkmaatschappij. In 1998 fuseerde de Vendex Food Groep waartoe Edah behoorde met De Boer/Unigro tot het Laurusconcern. Op 29 mei 2006 werd bekendgemaakt dat het grootste gedeelte van het Edahconcern werd verkocht aan S&S Winkels. Het hoofdkantoor in Helmond ging op 6 september 2007 dicht, evenals het distributiecentrum in Someren. In dezelfde maand sloten ook de laatste Edahfilialen.

Bronnen:

¹⁾ Afbeeldingen van filatelistisch materiaal uit eigen collectie.

²⁾ Foto uit collectie van Industrieel Atrium / Openlucht Galerries Helmond

³⁾ Logo en tekst over uitbreiding en ondergang gevonden op Wikipedia.